

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NDE İFA ENGELLERİ SİSTEMİ, ESASLI İHLAL KAVRAMININ GELİŞİM SÜRECİ VE İFA ENGELLERİ SİSTEMİNDEKİ KONUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

I. VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİNİN DÜZENLEME VE UYGULAMA ALANI.....	7
A. Viyana Satım Sözleşmesinde İfa Engelleri Sistemi	15
1. Genel Olarak.....	15
2. CISG'de Düzenlenen Hukuki Yapıtlara Genel Bakış.....	17
3. İfa Engelleri Sistemini Etkileyen Hukuk Düzenleri	20
a. CISG ve “Common Law” İfa Engelleri Sistemi.....	20
b. CISG ve “Civil Law” İfa Engelleri Sistemi.....	22

4. İfa Engelleri Sisteminin Temel Prensipleri.....	26
a. Daimî Tazminat ve Tam Tazmin İlkesi.....	27
b. Kusur Kavramı ve Kusursuz Sorumluluk Esası	30
c. Yeknesak Sözleşmeye Aykırılık Anlayışı	32
d. Aynen İfa Talebinin Nitelikli Konumu	34
i. Aynen İfanın Görünüm Biçimi Olarak Yenisi ile Değişim Hakkı.....	38
ii. Aynen İfanın Görünüm Biçimi Olarak Onarım Hakkı.....	40
e. Sözleşmeden Dönme Hakkının Sınırlandırılması.....	41
B. Esaslı İhlal Kavramının İfa Engelleri Sistemindeki Konumu.....	48
1. Genel Olarak Esaslı İhlal Kavramı.....	48
2. Esaslı İhlal Hükmünün Düzenlenme Biçimine Genel Bakış49	
3. Esaslı İhlalin İfa Engelleri Sistemindeki İşlevi.....	51
a. Esaslı İhlalin Kullanılacak Hakları Belirleme Gücü.....	51
b. Esaslı İhlalin Ön Koşul Olarak Aranması	52
c. Esaslı İhlalin Hakları Sınırlandırıcı İşlevi.....	53
i. Sözleşmenin Sona Erdirilmesinde (Dönme).....	53
ii. Malın Yenisi ile Değiştirilmesi Talebinde	56
C. İfa Engelleri Sistemi Bakımından CISG ve Türk Hukukunun Genel Olarak Karşılaştırılması	59
D. Esaslı İhlal Kavramının Gelişim Süreci.....	66
1. Genel Olarak.....	66
2. Esaslı İhlal Kavramının Gelişim Süreci.....	68
3. Esaslı İhlal Hükmünün Gelişim Süreci	72
a. ULIS'e Hazırlık ve ULIS Dönemi	72
b. UNCITRAL Bünyesinde Hazırlık Çalışmaları.....	77
c. Viyana Konferansları Süreci ve Nihai Durum	81

II. VIYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NDE "ESASLI İHLAL" KAVRAMININ ANALİZİ VE YORUMLANMASI İLE CISG'DEN ESİNLENEN

HUKUK UYUMLAŞTIRMA METİNLERİ VE ELEŞTİRİLER	83
A. Viyana Satım Sözleşmesi'nde "Esaslı İhlal" Kavramının Analizi.....	83
1. Genel Olarak.....	83
2. "Esaslı İhlal" Kavramının Yorumlanması	85
a. Taraf İradeleri Üzerinden Yorum	87
b. Sözleşme Üzerinden Yorum.....	93
c. Teamüller Üzerinden Yorum.....	96
d. INCOTERMS Ticari Terimleri Üzerinden Yorum.....	100
e. CISG'deki Özel Yorum İlkeleri Çerçevesinde Yorum..	106
f. CISG'de Kullanılan Yorum Yöntemleri.....	110
B. Viyana Satım Sözleşmesi'nden Esinlenen Hukuk Uyumlaştırma Metinleri	112
1. Genel Olarak.....	112
2. Sözleşmeyi Sona Erdirme Hakkının Sınırlandırılması	114
3. "Esaslı İhlal" Kavramına Getirilen Farklı Yaklaşımlar	117
C. Esaslı İhlal Kavramına Getirilen Eleştiriler.....	121

İKİNCİ BÖLÜM

ESASLI İHLALIN GENEL DOKTRİNİ VE ESASLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

I. VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİ'NDE "ESASLI İHLAL"IN ŞARTLARI.....	125
A. Sözleşme İhlali.....	127
B. Sözleşmesel Menfaati Engelleyen Önemli Derecede Olumsuzluk	142
1. Olumsuzluk Kavramının Kapsamı	143
a. Genel Olarak.....	143

b. Zarar ve Olumsuzluk Kavramlarının Ayrımı Üzerinden Kapsamın Belirlenmesi	145
i. Mali veya Mali Olmayan Zararların Kapsama Alınması	145
ii. Soyut ve Beklenen Dolaylı Zararların Kapsama Alınması	147
iii. Zararın Hiç Oluşmaması Halinde Olumsuzluk Değerlendirmesi	149
2. Haklı Sözleşmesel Menfaatin Kapsamı	151
3. Menfaatten “Önemli Derecede” Yoksunluk.....	158
a. Önemli Derecede Menfaat Yoksunluğunun Kapsamı..	158
b. “Önemli Ölçü” Seviyesinin Belirlenmesinde Kullanılan Yöntemler	163
i. Daha Hafif Yaptırımlarla Telafi İmkanının Değerlendirilmesi.....	163
ii. Sözleşmenin Kurulma Amacının Değerlendirilmesi.....	166
iii. Özel Önem Atfedilen Yükümlülüğün Varlığının Değerlendirilmesi.....	171
iv. Aykırılığı Giderme Hakkının Kullanılmasının Değerlendirilmesi.....	174
v. Olumsuzluk Seviyesindeki Değişikliklerin Değerlendirilmesi.....	175
C. Menfaat Kaybının Öngörülebilir Olması.....	177
1. Öngörülebilirlik Kavramına İlişkin Genel Açıklamalar.....	177
2. Öngörülebilirlik Değerlendirmesinin Kapsamı	178
a. Öngörmesi Beklenen Kişi.....	178
i. İhlal Eden Tarafça Öngörülebilirlik (Subjektif Test)	179
ii. Makul Bir Kişi Tarafından Öngörülebilirlik (Objektif Test)	180
b. Öngörülmesi Beklenen Zaman Aralığı.....	184
i. Sözleşmenin Kurulduğu An’da Öngörülebilirliği Arayan Görüşün Gerekçesi.....	186

c.	Menfaat Dengesinin Bozulmaması Gereği.....	186
d.	Sözleşmenin Sistematik Yorumu Gereği	187
i.	İhlal An'ını da Öngörülebilirlikte Esas Alan Görüşün Gerekçesi	190
e.	Öngörülmesi Beklenen Konu	198
3.	Öngörülebilirliğin Niteliği ve İşlevi	202
a.	Subjektif Kurtuluş Kanıtı Olarak Nitelendiren Görüş.203	
b.	Esaslı İhhalin Olumsuz Şartı Olarak Nitelendiren Görüş.....	204
c.	Olumsuzluk Kıstasının Bir Unsuru ve Tamamlayıcısı Olarak Nitelendiren Görüş.....	205
D.	Esaslı İhhalin Şartlarında İspat Külfeti.....	207
1.	Genel Olarak.....	207
2.	Sözleşme İhhalinde İspat Yüğü.....	208
3.	Sözleşmesel Menfaati Engelleyen Önemli Ölçüde Olumsuzluğun İspatı	208
4.	Öngörülebilirlikte İspat Külfeti.....	209

II. ESASLI İHLAL DEĞERLENDİRMESİNE ETKİ

	EDEN FAKTÖRLER	218
A.	Esaslı İhale Sonuç Bağlayan CISG Hükümlerinin Varlığı.....	218
B.	Sözleşmenin Esaslı İhhal Değerlendirmesine Etkisi ve Bu Etkinin Sınırı.....	221
C.	Ek Süre Tanıma İmkanının Esaslı İhhal Üzerindeki Etkisi.....	227
D.	Borçlunun Kusurunun ve Sözleşmeye Duyulan Güvenin Esaslılığa Etkisi.....	232
E.	Esaslı İhhal Şartlarının Yorumlanmasına İlişkin Önerilerin Değerlendirilmesi.....	235

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CISG KAPSAMINDA SÖZLEŞMEYE
AYKRILIĞIN FARKLI GÖRÜNÜM
BİÇİMLERİNDE ESASLI İHLAL VE TÜRK
BORÇLAR KANUNUNDAKİ BENZER
DÜZENLEMELERİN KARŞILAŞTIRILMASI

I. SATICININ TİPİK SÖZLEŞMEYE	
AYKRILIKLARININ ESASLI İHLAL SAYILDIĞI	
DURUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	241
A. Genel Olarak	241
B. Satıcının Malları Teslim Etme Yükümlülüğü	242
C. Satıcının Malları Teslim Etme Yükümlülüğünü İhlali	245
1. Satıcının Malları Hiç Teslim Etmemesi Halinde Esaslı	
İhlal.....	245
a. CISG’de Edimin Temelli İfa Edilmemesi	245
b. TBK’da İmkânsızlık ve Borçlunun Beyanı.....	254
2. Satıcının Malları Geç Teslim Etmesi Halinde Esaslı İhlal.	260
a. CISG’de Edimin İfasında Gecikme.....	260
b. INCOTERMS Klozunun Etkisi.....	267
c. TBK’da Temerrüt.....	269
3. Satıcının Malları Erken Teslimi Halinde Esaslı İhlal	275
a. CISG’de Edimin Erken İfası.....	275
b. TBK’da Malların Erken Teslimi	276
4. Satıcının Malları Yanlış Yerde Teslimi Halinde Esaslı	
İhlal.....	277
a. CISG’de Yanlış Yerde Teslim	277
b. TBK’ya göre Yanlış Yerde Teslimi	279
D. Satıcının Sözleşmeye Uygun Mal Teslim Etme Yükümlülüğü	280
1. Genel Olarak.....	280
2. Satıcının Sözleşmeye Aykırı Mal Tesliminde Esaslı İhlal ..	284
a. Genel olarak.....	284

b. Sözleşmede Esaslı İhlalin Düzenlenmiş Olması.....	288
c. Mallardaki Sözleşmeye Aykırılığın Ciddiyeti	292
i. Kalite Eksikliğinde Esaslı İhlal	294
ii. Miktar eksikliğinde Esaslı İhlal	297
iii. Tür Eksikliğinde Esaslı İhlal	297
iv. Paketleme ve Muhafaza Eksikliğinde Esaslı İhlal ..	297
v. Objektif Standartların Eksikliğinde Esaslı İhlal.....	298
d. Malların Başka Şekilde Değerlendirilmesi	
İmkanının Varlığı.....	300
i. Genel Olarak.....	300
ii. Alıcının Malları Kendi Kullanımı İçin Alması	306
iii. Malların Üretiminde Kullanılmak Üzere	
Alınması	308
iv. Malların Yeniden Satılmak Üzere Alınması	311
e. Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Giderme Hakkının	
Esaslılık Üzerindeki Etkisi	315
i. Genel Olarak.....	315
ii. Alıcının Onayına Bağlı Olmadan Aykırılığın	
Giderilmesi	317
iii. Alıcının Onayına Bağlı Olarak Aykırılığın	
Giderilmesi	318
iv. Hiç Teslim Etmeme ve Geç Teslim Halinde	
Aykırılığın Giderilmesi.....	320
v. Sözleşmeye Aykırı Mal Teslimi Halinde Aykırılığın	
Giderilmesi	321
vi. Malın Yenisi ile Değiştirilmesi Talebi Halinde	
Aykırılığı Giderilmesi.....	334
f. TBK’da Sözleşmeye Aykırı Mal Teslimi.....	337
3. Satıcının Başka Şeyi İfasında Esaslı İhlal	346
a. CISG’de Aluid İfa.....	346
b. TBK’da Aluid İfa	351
4. Satıcının Yanlış Miktarda Mal Teslimi	353
a. CISG’de Eksik veya Fazla İfa.....	353
b. TBK’da Kısmi İfa	359

5. Teslim Edilen Mallardaki Hukuki Ayıp Halinde Esaslı İhlal.....	363
a. CISG’de Hukuki Ayıp.....	363
b. TBK’da Hukuki Ayıp ve Zapt.....	365
6. Mallara İlişkin Belgelerde Eksiklik veya Yanlışlık Halinde Esaslı İhlal.....	369
a. CISG’de Belgelerin Eksik veya Yanlış Teslimi	369
b. TBK’da Belgelerin Eksik veya Yanlış Teslimi.....	376
E. Satıcının Diğer Yükümlülüklerini Esaslı İhlali.....	377
1. CISG’de Diğer Yükümlülüklerin Esaslı İhlali.....	377
2. TBK’da Yan Edim ve Koruma Yükümlülüklerinin İhlali ..	383

II. ALICININ TİPİK SÖZLEŞMEYE

AYKRILIKLARININ ESASLI İHLAL SAYILDIĞI DURUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ..... 385

A. Alıcının Yükümlülüklerini İhlali	385
B. Alıcının Bedel Ödeme Yükümlülüğünü Esaslı İhlali	387
1. Alıcının Bedeli Hiç Ödememesi.....	387
2. Alıcının Bedeli Geç Ödemesi	392
a. CISG’de Bedelin Geç Ödenmesi.....	392
b. TBK’da Bedel Ödeme Borcuna Aykırılık.....	397
C. Alıcının Malları Teslim Alma Borcunun Esaslı İhlali.....	401
1. CISG’de Alıcının Malları Teslim Almaması.....	401
2. TBK’da Malları Teslim Alma Borcuna Aykırılık	406
D. Alıcının Diğer Yükümlülüklerinin Esaslı İhlali	409
1. CISG’de Diğer Yükümlülüklerin İhlali	409
2. TBK’da Alıcının Yan Edim ve Koruma Yükümlülüklerinin İhlali	414

III. ESASLI İHLAL DEĞERLENDİRMESİNİN ÖNEM

KAZANDIĞI DİĞER HALLER VE TBK’DAKİ BENZER DÜZENLEMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI416

A. Genel Olarak	416
B. Esaslı İhlalin Hasar Riski Geçişine Etkisi.....	417

1. CISG’de Hasar Riskinin Geçişi.....	417
2. TBK’da Hasar Riskinin Geçişi	422
C. Esaslı İhlalin Öncelenmiş Borca Aykırılıkta Etkisi	424
1. CISG’de Öncelenmiş Borca Aykırılık.....	424
2. TBK’da İfa Güçsüzlüğü	430
D. Esaslı İhlalin Ardı Ardına Teslimli Sözleşmelere Etkisi.....	436
1. CISG’de Ardı Ardına Teslimli Sözleşmeler.....	436
2. TBK’da Ardı Ardına Teslimli Sözleşmeler	441
SONUÇ	445
KAYNAKLAR	459